

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-04-57762 פלוני נ' אלמוני

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

בפני כבוד השופט אבי סתיו

התובע: פלוני

נגד

הנתבע: אלמוני

בשם התובע: עו"ד רון לוונטל

בשם הנתבע: עו"ד אור ירקוני

פסק דין

תביעה על סך 300,000 ש"ח בגין לשון הרע, הפרת חובה חקוקה, תקיפה ונגישה. ביסוד התביעה אירוע בו תקף הנתבע את התובע, ולאחר מכן הגיש תלונה למשטרה נגד התובע בטענת שווא כי התובע הוא זה שתקף אותו.

רקע

1. התובע, עורך דין במקצועו, שימש כיו"ר ועד הבית בבניין בו ישנה חנות הנמצאת בבעלותו. אמו של הנתבע מתגוררת באותו בניין. באוקטובר 2012 התובע פנה לאם במכתב התראה כי היא נדרשת לשלם חוב לוועד הבית. בתגובה התקשר אליו הנתבע ואמר לו "אל תלך לשום מקום, תמתין במקום, תכף אני שולח אליך כמה אנשים ונראה איך תמשיך להתנהל איתי, אתה לא יודע מי אני", וניתק את השיחה.

2. התובע לא נכנע לאיום, והגיש תביעה נגד האם. ההתרחשויות המפורטות להלן מבוססות על כתב אישום בו הורשע הנתבע על פי הודאתו, ובעיקרון אינן שנויות במחלוקת. ביום 1.1.2013 הגיע הנתבע למשרדו של התובע, לאחר שכשבוועיים קודם לכן הוא הגיע למשרד והתבקש לעזוב. הנתבע ניגש אל התובע ואמר לו "לא נמאס לך מהשטויות שלך, תמחק את אימא שלי מהתביעה" ו"אתה לוקח את זה לכיוונים לא טובים". התובע ביקש מהנתבע לעזוב, אך הנתבע לא עשה זאת, חסם את התובע בניסיונו לצאת מהמטבחון בו היה, תקף אותו, דחף אותו ובעט ברגליו, וכן גרר כיסא מתוך כוונה להלום בו איתו. לאחר ששותפו של התובע הגיע לעזרתו, הצליח התובע להימלט

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-04-57762 פלוני נ' אלמוני

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

לחדר הישיבות. הנתבע יצא מהמקום, לא לפני שהספיק לשאול עורך דין אחר העובד במשרד התובע היכן מתגורר התובע. כתוצאה מהאירוע, סבל התובע מחבלות שהתבטאו בסימן אדום באגודל ימין ובסימן כחול ביד ימין.

3. מיד לאחר שיצא הנתבע ממשרד התובע הוא ניגש למשטרה והגיש תלונה נגד התובע, לפיה התובע הוא זה שתקף אותו – "ופתאום הוא אומר לי תסתלק מפה ונתן לי מכות עד שבאו השותפים שלו והפרידו. אני עד עכשיו לא מבין למה הוא תקף אותי. אני באתי אליו ודיברתי איתו בדרך יפה... הוא נתן לי מכה עם הידיים שלו לפני ולראש עד שבאו השותפים שלו והפרידו". לשאלה כיצד הגיב, ענה הנתבע "ניסיתי להחזיר לו בכך שנכנסתי לחדר וניסיתי לקחת משהו, כיסא אך לא הצלחתי כי מיד הגיעו חבריו והפרידו" (הודעת הנתבע במשטרה מיום 1.1.2013, נספח 4 לתצהיר התובע). בעקבות התלונה זומן התובע לחקירה, נלקחו ממנו טביעת אצבע ודגימת רוק וקלסטרונז צולם. חקירתו של התובע התבצעה בתחנת משטרה בה הוא נהג להתנדב כשוטר, ולטענתו נגרמה לו בשל כך בושה רבה. התובע חתם על כתב ערובה ושוחרר. בספטמבר 2014, לאחר ששותפיו של התובע מסרו עדות במשטרה, נסגר התיק נגד התובע מחוסר אשמה. לטענת התובע, נוכח פתיחת התיק הוא נאלץ להפסיק את התנדבותו במשטרה ואף עזב את יחידת המילואים בה שירת.

4. בגין ההתנהלות האמורה הוגש כתב אישום נגד הנתבע. ביום 15.12.2015 הודה הנתבע, במסגרת הסדר טיעון, בכתב אישום מתוקן (ת"פ 13-05-16084). בהתאם להודאתו, הורשע הנתבע בשלושה אישומים כדלקמן: עבירה של איומים, לפי סעיף 192 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 ("חוק העונשין"), בגין הדברים שאמר בטלפון באוקטובר 2012; עבירה של תקיפה הגורמת חבלה של ממש, לפי סעיף 380 לחוק העונשין, בגין ההתרחשות במשרדו של התובע ביום 1.1.2013; עבירה של ידיעות כוזבות, לפי סעיף 243 לחוק העונשין, בגין מסירת התלונה במשטרה.

התביעה

5. ביום 30.4.2018 הגיש התובע את התביעה הנוכחית, על סך 300,000 ש"ח. בתביעה נטען כי הדברים שנאמרו על ידי הנתבע בטלפון באוקטובר 2012 ובמשרד התובע ביום 1.1.2013 עולים כדי איומים, ולפיכך הם עולים כדי עוולה של הפרת חובה חקוקה. כמו כן, נטען כי תקיפתו של התובע במשרדו על ידי הנתבע מקימה עוולה של תקיפה. בנוסף, נטען כי התלונה השקרית שהגיש הנתבע למשטרה עולה כדי לשון הרע ונגישה.

6. בכתב ההגנה נטען, כי מדובר בתביעה שהוגשה בשיהוי כבד של למעלה מחמש וחצי שנים. לגוף העניין, הנתבע אינו חולק על עיקר העובדות שפורטו לעיל, אשר כאמור הוא אף הודה בהן במסגרת ההליך הפלילי שנוהל נגדו. אין מחלוקת בשלב זה שתוכן הדברים שנמסרו על ידי הנתבע בתלונתו נגד התובע לא היה נכון. טענתו העיקרית של הנתבע היא, כי הוא סובל מסכיזופרניה חמורה, שבגינה הביטוח הלאומי אישר לו 40 אחוזי נכות. נוכח המחלה ממנה הוא סובל, התגרה

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-04-57762 פלוני נ' אלמוני

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

שהייתה במשרד התובע נחווה אצלו באופן קשה במיוחד. יתרה מזו, נוכח מחלתו, שהשפיעה על תפיסת המציאות שלו, כאשר הוא הגיש את התלונה הוא היה בטוח כי הדברים שאמר למשטרה משקפים את האמת כהווייתה. לטענת הנתבע, מחלת הנפש שסבל ממנה במועד הגשת התלונה מונעת את התגבשות יסודות העוולה של נגישה, שכן לא הייתה לו "כוונת זדון", ובכל הנוגע לעולת הלשון הרע היא מעמידה לו את ההגנה הקבועה בסעיף 15(8) לחוק איסור לשון הרע, התשכ"א-1961 ("חוק איסור לשון הרע"), העוסקת במקרה של הגשת תלונה לרשות מוסמכת.

לעניין הודאתו בהליך הפלילי טוען הנתבע, כי אז הוא לא היה מודע למחלתו, והיא אובחנה רק לאחר מכן. לפיכך, ובהתאם לייעוץ משפטי שקיבל, הוא הסכים להסדר הטיעון. עוד מציין הנתבע, כי העבירה של ידיעות כוזבות לא נתפסה בזמנו כעניין משמעותי. יודגש כבר עתה, כי לא הועלתה טענת הגנה המתבססת על מחלת נפש בקשר לעבירת התקיפה, ולאמיתו של דבר לא הועלתה כלל טענת הגנה של ממש בקשר לעוולה זו.

7. בנוסף, טוען הנתבע כי עולת הנגישה לא התגבשה, בהתחשב בכך שלא נפתח הליך נגד התובע, והחקירה נפתחה בעקבות מידע שנמסר למשטרה. לעניין העוולה של הפרת חובה חקוקה טוען הנתבע כי התובע לא הוכיח נזק, וכי נסיבות העניין עולות כדי זוטי דברים.

8. ביום 15.1.2019 הגיש הנתבע בקשה להגשת ראיות לסתור, לפי סעיף 42 לפקודת הראיות, התשל"א-1971. הבקשה הוגשה על מנת לאפשר הגשת ראיות המתייחסות למצבו הנפשי של הנתבע. זאת, שכן הטענה כי הנתבע היה בהתקף פסיכוטי שפגע בהבנת המציאות שלו, והמידע שנמסר על ידו למשטרה היה כזה שהוא האמין בנכונותו, אינה מתיישבת על פני הדברים עם הרשתנו בעבירה של ידיעות כוזבות, הדורשת מודעות ליסודות העבירה, לרבות העובדה שמדובר במידע לא נכון. על אף התנגדות התובע, התקבלה הבקשה (החלטה מיום 14.5.2019).

9. מטעם התובע הוגשו תצהירים שלו עצמו, של עורכי הדין ממשרדו שהיו עדים לאירוע התקיפה, ושל קצין משטרה אשר מסר פרטים על התנדבותו המשמעותית של התובע במשטרה וההערכה הרבה לה זכה; על ההנחיה שקיבל להפסיק את התנדבותו של התובע נוכח החקירה שנפתחה נגדו; ועל התדהמה שלו ושל שוטרים אחרים כאשר שמעו על כך שהתובע נחקר כחשוד. יצוין, כי הנתבע ויתר על חקירת המצהירים, למעט התובע. מטעם הנתבע הוגש תצהיר שלו, וכן חוות דעת רפואית של הפסיכיאטרית, ד"ר רבקה כהן.

לאחר שהתובע, הנתבע והמומחית נחקרו, הגישו הצדדים את סיכומיהם בכתב.

דין והכרעה

10. התביעה מתייחסת לשלושה אירועים, אשר הגם שהם מהווים במובן מסוים חלק ממסכת אחת יש מקום לנתח אותם בנפרד. האירוע הראשון הוא האיומים שהשמיע הנתבע כלפי התובע בשיחת הטלפון באוקטובר 2012 (פסקה 1 לעיל). אין מחלוקת כי מדובר באיומים, והנתבע אף

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 57762-04-18 פלוני נ' אלמוני

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

הורשע בעבירה של איומים בגין דברים אלו. התובע טוען כי הדברים עולים כדי עוולה של הפרת חובה חקוקה. אין צורך להיכנס לדיון מעמיק בעניין זה, שכן ממילא לא נטען, ובוודאי שלא הוכח, כי נגרם לתובע נזק ממשי כתוצאה מהאיומים. לפיכך, אין איומים אלה מקימים עילת תביעה בת פיצוי.

11. האירוע השני הוא מה שהתרחש במשרדו של התובע ביום 1.1.2013. התובע מתייחס הן לדברים שנאמרו על ידי הנתבע (פסקה 2 לעיל) והן לתקיפתו הפיזית שהתרחשה מיד לאחר מכן. בכל הנוגע לדברים שנאמרו, הרי שבשונה מההתייחסות לדברים שנאמרו באירוע הראשון הנתבע לא הואשם בגינם בעבירה של איומים, ודומה שלא בכדי, שכן הדברים שנאמרו באירוע השני, בעומדם בפני עצמם, אינם עולים כדי איום. שונים הדברים בכל הנוגע לתקיפתו הפיזית של התובע על ידי הנתבע. אירוע זה עולה כדי עוולה של תקיפה לפי סעיף 23 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] ("פקודת הנזיקין"). לא נטען כי מחלת הנפש שממנה סבל הנתבע, לטענתו, השפיעה על התקיפה. מכל מקום, גם אם הייתה למחלת הנפש השפעה כזו או אחרת, לא היה בכך כדי לשלול את אחריותו הנזיקית של הנתבע בגין עוולת התקיפה, שעה שלא נטען כי עקב מחלת הנפש לא התגבשו יסודות העוולה או כי לא הייתה לנתבע שליטה על מעשיו (רע"א 1272/05 כרמי נ' סבג, פ"ד סב(3) 396 (2.12.2007) ("עניין כרמי")). המסקנה היא שיש לקבל את התביעה בעוולת התקיפה. בהמשך נדון בשאלת הפיצוי הראוי בגין עוולה זו.

12. המחלוקת העיקרית שהתעוררה בתיק היא בקשר לאירוע השלישי – הגשת התלונה על ידי הנתבע למשטרה, שבעקבותיה נחקר התובע. לטענת התובע, אירוע זה מקים לו עילות תביעה של לשון הרע ושל נגישה. הנתבע אינו מכחיש כי תלונתו למשטרה לא הייתה אמת, אלא שלטענתו בשעת מסירת התלונה הוא האמין באמת ובתמים בנכונותה, וזאת על רקע מחלת הנפש ממנה הוא סובל – סכיזופרניה פרנואידית – שאז הייתה במצב פעיל וגרמה לו למחשבות שווא. לטענת הנתבע, בהתחשב בכך עומדת לו ההגנה הקבועה בסעיף 15(8) לחוק איסור לשון הרע. בנוסף, לא התקיימו יסודות עוולת הנגישה (אשר לגישתו לא התקיימו גם מסיבות אחרות). אע"פ, כי בסיכומיו טען הנתבע גם כי הגשת התלונה למשטרה אינה עולה כדי "פרסום" (סעיף 60 לסיכומים), אולם, מעבר לכך שמדובר בהרחבת חזית הרי שאין בטענה זו דבר גם לגופה, בהתחשב בהגדרה הרחבה של המונח "פרסום" בסעיף 2 לחוק איסור לשון הרע.

נפנה תחילה לבחון את השאלה מה היה מצבו הנפשי של הנתבע במועד הרלוונטי והאם ניתן לקבוע כי הוא האמין בכנות בנכונות תלונתו. בהתאם נבחן האם עומדת לנתבע הגנה מפני העילות של לשון הרע ונגישה.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-04-57762 פלוני נ' אלמוני

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

מצבו הנפשי של הנתבע ואמונתו בנכונות תלונתו

13. הנתבע הגיש חוות דעת מומחה של הפסיכיאטרית ד"ר רבקה כהן, לפיה במועד הרלוונטי הוא היה במצב פסיכוטי שגרם לכך שסבר בכנות כי הוא זה שהותקף. כך צוין בחוות הדעת:

"ניתן לקבוע כי, בסבירות גבוהה, כאשר התלונן במשטרה, האמין כי הוא הותקף, האמין למחשבות השווא שלו ולכן לא ניתן לקבוע כי התלונן מתוך מטרה להרע, להתרשמותי ומבדיקתי [הנתבע] לא התכוון למסור מבחינתו עדות שקר וראה בדבריו בפני המשטרה, אמת.

...

עקב מצבו הנפשי של [הנתבע] ובמיוחד עקב הסערה הנפשית הקשה עקב התגרה, הוחמרה אצלו גישתו הפסיכוטית וחש מותקף".

חוות הדעת מבוססת, על פי האמור בה, על בדיקה של הנתבע, וכן על מסמכים רפואיים.

14. מחוות הדעת ומהמסמכים שצורפו עולה, כי היו לנתבע שתי אפיזודות פסיכיאטריות מובהקות. האחת, בשנת 2007 כאשר הנתבע היה משוכנע כי חבר מהילדות מנסה להרוג אותו. הוא יצא מהמכונת בה נסע עם אשתו והחל לרוץ בכביש סואן, עד שנתפס על ידי שוטרים. עקב אירוע זה אושפז הנתבע בכפייה בבית החולים הפסיכיאטרי אברבנאל (גיליון השחרור שלו הוגש וסומן נ/2). על פי האמור בחוות הדעת, אירוע זה הגיע אחרי כמה שנים שבהן היו לנתבע אירועי דיכאון וכן מחשבות שווא מידי פעם, שכתוצאה מהן הוא היה נזעק מכל מראה של אופנוע בחלון, לא ענה לטלפונים ממספרים חסומים וכדומה. כתוצאה מכך הנתבע לא עבד ולא הצליח לפרנס את משפחתו.

על פי האמור בחוות הדעת, לאחר שחרורו של הנתבע הוא היה בטיפול רפואי אצל ד"ר פישר בבית החולים אברבנאל, וקיבל בתקופה זו תרופות אנטי פסיכוטיות. בשנת 2010 נפסק הטיפול מסיבות שונות, ועד שנת 2014 לא היה הנתבע בטיפול פסיכיאטרי מסודר ולא קיבל תרופות אנטי פסיכוטיות, אלא רק תרופות נגד דיכאון ותרופות הרגעה מרופא המשפחה שלו.

15. במאי 2014 פנה הנתבע שוב לטיפול פסיכיאטרי, באמצעות קופת החולים, אצל ד"ר ג'ודית הלפר, וזאת ביוזמת אשתו. סיכומי הביקור אצל ד"ר הלפר צורפו לחוות הדעת. מעיון בסיכום הביקור הראשון, שהתקיים ביום 19.5.2014, עולה כי בפברואר 2014 הייתה לנתבע אפיזודה פסיכיאטרית מובהקת נוספת של מחשבות שווא. לא פורט מה בדיוק היא הייתה, אולם מדברים שנאמרו בדיון עולה, כי ככל הנראה הנתבע סבר שהאוכל במקרר בביתו מורעל ואסר על בני משפחתו לאכול ממנו. בסיכום הדיון נקבע כי יש צורך בהבחנה מبدלת של "דיכאון פסיכוטי, הפרעה סכיזואפקטיבית ו/או הפרעה דלזיונאלית".

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 57762-04-18 פלוני נ' אלמוני

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

במפגש שהתקיים ביוני 2014, כחודש לאחר המפגש הראשון, צוין כי מצבו של הנתבע השתפר, על אף שהיענותו לתרופות שנרשמו לו חלקית, וכי האבחנה נעה בין דיכאון פסיכוטי להפרעה ביפולארית. לאחר מכן במשך כשנה לא הגיע הנתבע לביקורים. בסיכום הביקור שהתקיים ביום 8.6.2015 נכתב, כי במחצית השנה האחרונה חלה החמרה של ממש במצבו של הנתבע. פורט כי לנתבע יש מחשבות שווא על רדיפה, הוא חושש מאופנוענים המחפשים אותו ומצוטטים לשיחות שלו, סבור שכולם "מסתכלים עליו", שומע קולות ולחשושים של אנשים, שוכב ובוהה באוויר ואינו מתפקד. צוין כי במרבית הזמן מישהו נמצא ליד הנתבע, מכיוון שהוא חושש להיות לבד. בסיכום הפגישה נקבע, כי לנתבע ישנן מחשבות שווא על רדיפה ואפקט דכאוני, וכי בוחן השיפוט והמציאות שלו רעוע. האבחנה של מצבו הייתה של סכיזופרניה פרנואידית כרונית (SCHIZOPHRENIA PARANOID CHRONIC STATE), ונקבע לו טיפול תרופתי והמשך מעקב פסיכיאטרי.

מרישומי הביקורים הבאים עולה, כי לאחר שהחל ליטול תרופות באופן מסודר מצבו של הנתבע השתפר משמעותית. מחשבות השווא שלו נעלמו ובוחן המציאות שלו הפך להיות תקין, הגם שהשפעות אחרות של מחלתו המשיכו להופיע, ברמת חומרה עולה ויורדת. האבחנה של סכיזופרניה פרנואידית נרשמה בכל הביקורים שהתקיימו לאחר יום 8.6.2015. גם במכתבה של ד"ר הלפר לביטוח הלאומי מיום 6.12.2016 היא מציינת שהנתבע אובחן כסובל מסכיזופרניה.

16. על רקע מצבו הנפשי, אישר המוסד לביטוח לאומי לנתבע גמלת נכות כללית, כאשר נקבעה לו נכות רפואית לצמיתות בשיעור של 40%, ודרגת אי כושר לעבודה לצמיתות בשיעור של 65%.

17. כאמור, מהחומר הרפואי עולות אפיזודות פסיכיאטריות מובהקות בשנת 2007 ובשנים 2014-2015. אלא שהאירוע שלענייננו היה ביום 1.1.2013. לטענת המומחית מטעם הנתבע, גם בתקופה זו סבל הנתבע מסכיזופרניה וממחשבות שווא, והעובדה שבאותה תקופה הוא לא נטל תרופות אנטי פסיכוטיות מתאימות גרמה להעצמה של מחשבות השווא.

18. התובע חולק על האמור בחוות הדעת. לשיטת התובע, מדובר בהתחזות מצד הנתבע. הנתבע הודה במסגרת ההליך הפלילי בעובדות כתב האישום המתוקן, לרבות במסירת ידיעה כוזבת, והורשע בעבירות שיוחסו לו. הוא לא טען בהליך הפלילי כי הוא סובל ממחלת נפש, אולם אז הוגשה התביעה האזרחית, והנה צצה לה לפתע חוות הדעת כפיתרון מושלם למצבו של הנתבע – "דאוס אקס מכינה" (סעיף 3 לסיכומי התובע). עוד מצביע התובע על ליקויים ואי דיוקים רבים שיש לשיטתו בחוות הדעת מטעם הנתבע. בין היתר, טוען התובע בהקשר זה את הטענות הבאות: המומחית אישרה שלא קראה את המסמכים של התיק הפלילי, כגון התסקיר שהוכן על התובע וחקירתו במשטרה, וקביעותיה לגבי עובדות המקרה מבוססות על דברי הנתבע בלבד; המומחית הודתה כי היא הוסיפה דברים לא מבוססים לחוות הדעת, כגון אמירה של הנתבע כי בשעת התגרה

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 57762-04-18 פלוני נ' אלמוני

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

במשרד התובע הוא פחד שיהרגו אותו; המומחית קובעת דברים ללא ביסוס, כגון כי הנתבע לא קיבל תרופות בין השנים 2010-2014, למרות שלא שוחחה עם רופא המשפחה שלו; וכדומה.

לטענת התובע, לא הובא כל ביסוס לטענה לגבי מצבו של הנתבע בתקופה הרלוונטית, היינו בתחילת שנת 2013. בהקשר זה מציין התובע, כי המומחית לא שוחחה עם רופא המשפחה של הנתבע, אשר טיפל בו בתקופה הרלוונטית, וכי הנתבע לא הביא לעדות את רעייתו ואת עורך הדין שייצג אותו בהליך הפלילי. בהקשר זה מדגיש התובע, כי הנתבע אישר שאשתו הייתה מעורבת מאוד ודומיננטית בטיפול בו לכל אורך התקופה.

19. כאמור, התובע מעלה טענות שונות נגד חוות הדעת והתשתית הראייתית שהציג הנתבע. אולם, התובע לא הגיש חוות דעת נגדית. ככלל, בעל דין המבקש לחלוק על האמור בחוות דעת מומחה מטעם הצד שכנגד אינו חייב להגיש חוות דעת נגדית, וביכולתו לנסות לקעקע את חוות הדעת בחקירה נגדית או בראיות אחרות. אולם, לאי הגשת חוות דעת נגדית עשויה להיות משמעות. לא כל קושי או פגם בחוות דעת יביאו בהכרח לשמיטת הקרקע תחתיה. כאשר בעל דין בוחר שלא להגיש חוות דעת נגדית הוא נוטל את הסיכון כי גם אם יצליח להראות כשלים כאלו או אחרים בחוות הדעת של יריבו לא יהא די בכך כדי לקעקע את משקלה כליל, ואי הגשת חוות דעת נגדית תעמוד לו לרועץ.

בענייננו, כפי שאפרט, על אף שהתובע הצליח להצביע על חולשות מסוימות בחוות הדעת ובראיות הנתבע, הרי שחוות הדעת ביסודה לא נסתרה, ולאחר שקלול מלוא הראיות – לרבות התייעוד הרפואי מזמן אמת ואי הגשת חוות דעת נגדית – יש לקבל את טענת הנתבע, כי עקב מחלת הנפש ממנה סבל, בזמן הגשת התלונה במשטרה הוא אכן סבר כי הוא הותקף על ידי התובע.

20. נפתח ונאמר, כי אין ממש בטענת התובע כי הטענה למחלת נפש "נחתה משום מקום". אכן, ככלל יש להתייחס בחשדנות למקרה בו טענה למחלת נפש נשלפת בדיעבד כלאחר יד על מנת להצדיק פטור מאחריות, אלא שלא זה המקרה שלפנינו. ישנו תיעוד רפואי ברור על כך שהנתבע היה במצב פסיכוכי מובהק וסבל ממחשבות שווא של רדיפה בשנת 2007. כפי שעולה מגיליון השחרור של הנתבע מבית החולים אברבנאל, הנתבע היה משוכנע כי חבר ילדות שלו מבקש להורגו, נמלט מהמכונית בה ישב עם אשתו ורץ בכביש סואן עד שנתפס על ידי שוטרים. בהמשך, החל ממאי 2014, ישנו תיעוד של הביקורים של הנתבע אצל ד"ר הלפר, לרבות סיכום הביקור מיום 8.6.2015, ממנו עולה כי הנתבע סבל ממחשבות שווא חמורות של רדיפה, ואז הוא אובחן כלוקה בסכיזופרניה פרנואידית. עוד יש לציין, כי מתיעוד הביקורים עולה שלאחר שהנתבע החל לקבל תרופות המיועדות לטיפול בסכיזופרניה, פחתו, ואף פסקו, מחשבות השווא.

התביעה הוגשה באפריל 2018, ומכתב התראה ראשון נשלח רק במרץ 2018 (נספח 10 לכתב התביעה). כאשר נערכו המסמכים הרפואיים לא היה ידוע כי תוגש תביעה אזרחית, ואף לא נטען כי

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-04-57762 פלוני נ' אלמוני

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

יש זיקה בינם לבין ההליך הנוכחי. התובע מדגיש את העובדה שהנתבע לא עשה שימוש בטענה למחלת נפש במסגרת ההליך הפלילי. אולם, דווקא עובדה זו עשויה לחזק את המסקנה כי הטיפולים והאבחנות שנעשו לנתבע החל ממאי 2014 היו אותנטיים ומשיקולים רפואיים בלבד. לעצם השאלה מדוע לא הועלתה הטענה בהליך הפלילי, מקובלת עלי טענת הנתבע כי העבירה של ידיעות כוזבות (שהיא העבירה היחידה שלגביה הטענה רלוונטית, שכן אין מדובר בטענה ל"אי שפיות" במונחו של סעיף 34 לחוק העונשין) לא נתפסה בזמנו כמשמעותית, על רקע מכלול כתב האישום.

21. הנה כי כן, אין מדובר במקרה בו הטענה למחלת נפש הומצאה לצורך ההליך המשפטי. למצער, קיימות ראיות ברורות לסכיזופרניה בשנת 2007 ובשנים 2014-2015. השאלה שעל הפרק היא האם ניתן לקבוע כי מצב כזה היה קיים אצל הנתבע במועד הרלוונטי לענייננו, היינו ביום 1.1.2013. לטענת התובע, הנתבע לא הביא ראיות רלוונטיות, כגון זימון לעדות של אשתו ושל עורך הדין שייצג אותו בהליך הפלילי. לא נראה כי היה צורך לזמן את עורך הדין, אולם אי זימונה של אשת הנתבע עולה כדי מחדל ראיתי של ממש. הנתבע אישר בחקירתו כי אשתו הייתה מאוד מעורבת במצבו ובטיפולים שעבר (עמ' 15-16 לפרוטוקול). האישה הייתה יכולה להעיד על מצבו של הנתבע בתקופה הרלוונטית, ואין ספק כי עדותה הייתה יכולה לתרום מאוד לביורר הנושא שבמחלוקת. עם זאת, אי הבאת עד רלוונטי לא תמיד תחרוץ את גורל ההליך, אלא מדובר בנתון שיש לבחון אותו על רקע מכלול הראיות והנסיבות (ראו למשל, ע"א 635/76 טייבר נ' טייב, פ"ד לא(2) 737, 742-743 (1977)). בהקשר זה יש לציין, כי מחוות הדעת עולה שהמומחית דיברה עם אשתו של הנתבע והיא תיארה בפניה את מצבו בתקופה הרלוונטית (עמ' 4-5 לחוות הדעת), מה שמרכך מעט את הקושי שיש באי זימונה של האישה לעדות.

22. עוד מצביע התובע על פגמים שיש לשיטתו בחוות הדעת, במיוחד בכל הנוגע לתקופה שאין לגביה תיעוד רפואי מזמן אמת. כך, למשל, התובע מצייין, כי המומחית לא קראה את התסקיר שהוכן על הנתבע במסגרת ההליך הפלילי ואף לא את יתר המסמכים של התיק הפלילי (כגון ההודעות במשטרה) ואת כתב התביעה, וקביעותיה לגבי פרטי המקרה מבוססות על דברי הנתבע. עוד מצייין התובע, כי המומחית לא פירטה בחוות הדעת מי הגורמים שאיתם דיברה, וכי מעדותה עולה כי היו אי דיוקים בחוות הדעת.

אכן, מן הראוי היה כי המומחית הייתה עוברת על כל המסמכים הקשורים לאירועים, לרבות אלו הנמצאים בתיק הפלילי. על פני הדברים, התסקיר הוא אכן מסמך רלוונטי, שכן ייתכן שמופיעות בו התייחסויות של הנתבע לאירועים בנקודת זמן יותר קרובה אליהם (המומחית ציינה שבמועד הכנת חוות הדעת לא הייתה מודעת לכך שבמסגרת ההליך הפלילי נערך תסקיר). הוא הדין להודעתו של הנתבע במשטרה, אשר נמסרה בסמוך לאחר האירוע. העדר התייחסות למסמכים אלו מחליש במידת מה את כוחה של חוות הדעת.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 57762-04-18 פלוני נ' אלמוני

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

23. בנוסף, טוען התובע לאי דיוקים בחוות הדעת. התובע מצביע בעיקר על כך שהמומחית קבעה בחוות דעתה שבין השנים 2010-2013 לא לקח הנתבע תרופות אנטי פסיכוטיות, אלא רק תרופות הרגעה ונגד דיכאון שקיבל מרופא המשפחה שלו, אך בחקירתה העידה כי לא דיברה בעניין זה עם רופא המשפחה (ראו, עמ' 27-29 לפרוטוקול). אולם, מעיון בחוות הדעת ובפרוטוקול עולה כי המומחית אינה טוענת בשום שלב ששוחחה עם רופא המשפחה, אלא מבססת את קביעתה זו על דברים שנאמרו לה על ידי הנתבע ורעייתו (כך, בעמ' 4 לחוות הדעת נרשם מפי אשת הנתבע, כי הנתבע "היה מספר שנים עם טיפול אנטי דכאוני וללא טיפול אנטי פסיכוטי, כשהוא לא מבין למה כל הזמן הוא רדוף והמצוקה מגיעה בגלים"). היינו, אין מדובר באי דיוק של המומחית, אלא לכל היותר בטענה כי הקביעה אינה מבוססת. אולם, דברי הנתבע ורעייתו אינם עומדים לבדם, ויש להם חיזוק בסיכום הביקור הראשון אצל ד"ר הלפר, ממנו עולה כי נכון למועד הביקור הנתבע אינו מקבל תרופות אנטי פסיכוטיות. בכך די כדי לבסס את הקביעה העובדתית המופיעה בחוות הדעת כי בתקופה שבין הטיפולים (2010-2014) לא קיבל הנתבע תרופות רלוונטיות לטיפול במחשבות שווא על רקע סכיזופרניה פרנואידיית.

התובע טוען עוד, כי הנתבע שיקר לד"ר הלפר כשאמר לה בשלב מסוים במהלך הטיפולים כי הוא חזר לעסקים, בעוד שבחקירתו אישר כי כלל לא עבד. הנתבע הסביר בחקירתו, כי מדובר היה בניסיון שלו לחזור לעבוד ולהיכנס לפרויקט מסוים, אשר בסופו של יום לא צלח (עמ' 22 לפרוטוקול). הסבר זה מקובל עלי, וכך גם הסברה של המומחית כי גם אם הנתבע הציג את הדברים בצורה אופטימית יותר ממה שהם היו, הרי שניתן לייחס זאת למצבו הפסיכיאטרי, ובלשונה: "מה שאתה קורא לו שקרים זו בדיוק פסיכוזה ודלוזיה, הוא חווה את מה שהוא מספר... הפרשנות של המציאות של הלקוח שלי רחוקה [מ]המציאות..." (עמ' 26, שורות 5-6 לפרוטוקול).

24. ניתן לסכם ולומר, כי הנתבע אכן לא הביא עד רלוונטי וחוות הדעת מטעמו אינה נקייה מקשיים כאלו ואחרים. אולם, להתרשמותי אין מדובר בליקויים היורדים לשורש הדברים, ובוודאי שאין בהם כדי לשמוט את הקרקע תחת חוות הדעת. בסופו של יום, יש לבחון את מארג הראיות כולו. בחינה זו מביאה אותי למסקנה כי יש לאמץ את חוות דעת המומחית, וזאת בעיקר על רקע השיקולים הבאים: האחד, התיעוד הרפואי מזמן אמת, המוכיח כי היו לנתבע התפרצויות פסיכוטיות שכללו מחשבות שווא בעוצמה גבוהה הן לפני האירוע שלענייננו והן לאחריו; השני, האבחון של הנתבע כלוקה בסכיזופרניה פרנואידיית, אשר נעשה שלא לצורך התביעה ובלא זיקה אליה (ונזכיר כי התביעה הוגשה כשלוש שנים לאחר האבחנה); השלישי, העובדה שלא הוגשה חוות דעת נגדית על ידי התובע, והליקויים שנמצאו בחוות דעת הנתבע אינם בעוצמה שיש בה כדי לשמוט את הקרקע תחתיה; הרביעי, העובדה שמחשבות השווא אשר לפי הנטען הנתבע סבל מהן באירוע נושא התביעה אינן בעוצמה גבוהה. לא נטען כי הנתבע דמיין אירוע שלא היה מתחילתו ועד סופו. הנתבע היה מעורב בתגרה עם התובע, אשר התחילה לאחר שהיו ביניהם חילופי דברים שהסלימו לדחיפות ומכות. השאלה "מי התחיל" בתגרה מתייחסת לשניות ספורות במהלך הדברים. לשאלה

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-04-57762 פלוני נ' אלמוני

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

זו יש כמובן חשיבות רבה מבחינה משפטית, אולם בסופו של יום היא מתייחסת לאפיזודה קצרה בעיצומה של התלהטות רוחות. קל יותר לקבל כי אדם הסובל מסכיזופרניה פרנואידיית ואינו מטופל תרופתית יפרש סיטואציה כזו באופן שונה ממה שהייתה, מאשר אילו היה מדובר בטענה כי הנתבע המציא אירוע שלם.

לאור כל האמור, אני סבור שהנתבע הרים את הנטל להוכיח כי כאשר הגיש את התלונה במשטרה הוא סבר בכנות, כתוצאה ממחלת הנפש ממנה סבל, כי הוא הותקף על ידי התובע. השאלה אותה יש לברר עתה היא מה המשמעות המשפטית של קביעה זו.

לשון הרע

25. אין בענייננו מחלוקת של ממש כי התקיימו יסודות העולה של לשון הרע. המחלוקת היא לגבי התקיימותה של ההגנה הקבועה בסעיף 15(8) לחוק איסור לשון הרע, הקובע כך:

"15. במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה אם הנאשם או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב באחת הנסיבות האלו:

...

(8) הפרסום היה בהגשת תלונה על הנפגע בענין שבו האדם שאליו הוגשה התלונה ממונה על הנפגע, מכוח דין או חוזה, או תלונה שהוגשה לרשות המוסמכת לקבל תלונות על הנפגע או לחקור בענין המשמש נושא התלונה; ואולם אין בהוראה זו כדי להקנות הגנה על פרסום אחר של התלונה, של דבר הגשתה או של תכנה".

המשטרה היא רשות המוסמכת לקבל תלונות, וממילא הגשת תלונה למשטרה נכנסת לגדר הסעיף. השאלה היא האם הגשת התלונה הייתה בתום לב.

26. גישתה של הפסיקה בנוגע לתחולת ההגנה על הגשת תלונות למשטרה היא מרחיבה. נפסק, כי די בכך שהמתלונן האמין בכנות כי תלונתו נכונה על מנת להעמיד את ההגנה, וזאת בלא קשר למניע שלו להגיש את התלונה (ראו, ע"א 788/79 ריימר נ' רייבר, פ"ד לו(2) 141 (1981)). זאת ועוד, בהתאם לסעיף 16(א) לחוק איסור לשון הרע, כאשר הפרסום מתמצה בהגשת תלונה למשטרה הרי שבדרך כלל תקום חזקה שהתלונה הוגשה בתום לב, ונטל ההוכחה לכך שלא התקיים יסוד תום הלב הוא על התובע.

27. בענייננו, כפי שפורט לעיל, אני סבור שהנתבע הרים את הנטל (אף בהנחה שהוא מונח על כתפיו) להראות כי במועד הגשת התלונה הוא האמין כי התובע הוא זה שתקף אותו, וזאת על אף שהאמת הייתה שונה לחלוטין. הסיבה לאמונה השגויה של הנתבע היא מחלת הנפש – סכיזופרניה פרנואידיית – ממנה הוא סובל. מה משמעות העובדה שאמונתו של הנתבע הושפעה ממחלת נפש?

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-04-57762 פלוני נ' אלמוני

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

בעניין **כרמי** בחן בית המשפט העליון את שאלת האחריות בנוזיקין של חולה נפש. בית המשפט העליון מצטט בהסכמה את עמדתו של פרופ' אנגלרד לפיה (פסקה י"ז לפסק הדין):

"לשאלה זו שני אספקטים שונים. ראשית, יתכן כי הליקוי בדעתו של המזיק מונע ממנו לגבש את המצב הנפשי המיוחד הדרוש לעוולה מסויימת. במקרה כגון זה לא ישא באחריות בנוזיקין. אך בקביעה זו אין כל חידוש; כי בהעדר היסוד הנפשי הנדרש, אין אפשרות להטיל אחריות בנוזיקין בגין העוולה, על לקוי הנפש, בדיוק כפי שאין לחייב אדם בריא בנסיבות אלה... שנית, וזו השאלה העיקרית: בהנחה שיסודות העוולה נתקיימו מבחינה אובייקטיבית, האם אין זה הכרחי להוכיח כי המזיק היה מחונן, בשעת המעשה, במידה מסויימת של חופש רצון ושל כוח שפיטה" (י' אנגלרד, א' ברק, מ' חשין **דיני הנוזיקין - תורת הנוזיקין הכללית** 132-133 (מהדורה שנייה, ג' טדסקי עורך, תשל"ז)).

בהתאם לכך נפסק, כי יש לבדוק את שאלת אחריותו הנוזיקית של חולה הנפש בשני שלבים. תחילה, יש לשאול האם מצבו הנפשי של המזיק איפשר את התגבשות יסודות העוולה. ככל שהתשובה שלילית, לא קמה אחריות. ככל שהתשובה חיובית, יש לבחון האם למרות זאת עומדת למזיק הגנה בשל כך שפעל מחמת מחלת נפש. בשאלה זו נפסק בעניין **כרמי** כי תקום הגנה רק כאשר המזיק פעל בנסיבות של חוסר שליטה על תנועות גופו.

28. בענייננו, נשללת אחריותו של הנתבע בשלב הראשון של הבדיקה. אמונתו של הנתבע כי התלונה שהגיש למשטרה היא אמיתית פירושה כי לא התגבשו יסודות העוולה של לשון הרע (ובהקשר זה אין משמעות, לדעתי, לכך שמדובר בהגנה, ולא במרכיב של הגדרת הבסיס של העוולה). העובדה שאמונה זו נובעת ממחלת הנפש של הנתבע היא עובדת רקע בלבד. משעה שהנתבע סבר בכנות כי התלונה נכונה, עומדת לו ההגנה הקבועה בסעיף 15(8) לחוק איסור לשון הרע. אין לכחד, כי לתוצאה זו יש משמעות קשה מבחינתו של התובע, אשר לא רק שהותקף על לא עוול בכפו, אלא גם הוגשה נגדו תלונת שווא כאילו הוא זה שתקף. אולם, תוצאה זו היא בלתי נמנעת נוכח ההגנה הרחבה שניתנה על ידי המחוקק למי שמגיש תלונה במשטרה, לפיה די באמונה כנה בנכונות התלונה על מנת לשלול אחריות בגין לשון הרע.

לפיכך, יש לדחות את התביעה בגין לשון הרע.

נגישה

29. עוולת הנגישה קבועה בסעיף 60 לפקודת הנוזיקין, הקובע כך:

"נגישה היא פתיחתו או המשכתו של הליך נפל – למעשה, ובזדון, ובלי סיבה סבירה ומסתברת – נגד אדם, בפלילים או בפשיטת רגל או בפירוק,

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-04-57762 פלוני נ' אלמוני

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

וההליך חיבל באשראי שלו או בשמו הטוב או סיכן את חירותו, ונסתיים לטובתו, אם היה ההליך עשוי להסתיים כך; אך לא תוגש תובענה נגד אדם על נגישה רק משום שמסר ידיעות לרשות מוסמכת שפתחה בהליכים".

מעיון בסעיף עולה כי אין בסיס בענייננו לעוולת הנגישה, וזאת ממספר טעמים.

ראשית, עוולת הנגישה מוגבלת לנקיטת סוגים מסוימים של הליכים – "בפלילים או בפשיטת רגל או בפירוק" (ראו, ע"א 688/68 **טייכמן נ' מנוביץ**, פ"ד כג(1) 482, 484 (1969); ע"א 732/80 **ארנס נ' בית אל - זכרון יעקב**, פ"ד לח(2) 645, 655-656 (1984)). בענייננו, לא ננקט הליך כלשהו נגד התובע, והתיק נגדו נסגר מחוסר אשמה. החקירה במשטרה אינה נחשבת ל"הליך", לעניין עוולת הנגישה (ת"א (מחוזי י-ם) 841/95 **בן טובים נ' שפירא**, פסקאות 45-46 (29.6.2000)).

שנית, גם אילו היה ננקט הליך נגד התובע, משעה שחלקו של הנתבע הצטמצם להגשת התלונה לא קמה נגדו עוולה של נגישה. זאת, גם אם המידע שנמסר למשטרה היה מידע כוזב (ראו, בג"ץ 64/91 **חילף נ' משטרת ישראל**, פ"ד מז(5) 653 (1993), בעיקר פסק דינו של השופט מצא).

שלישית, עוולת הנגישה דורשת יסוד של "זדון", המלמד על אשם מוסרי ברמה גבוהה, ובוודאי כולל ידיעה בפועל של יוזם ההליך כי הוא חסר בסיס (למשמעויות השונות של המושג "זדון" ראו למשל, בג"ץ 5239/11 **אבנרי נ' הכנסת**, פסקה 6 לפסק דינו של השופט מלצר ופסקה 29 לפסק דינו של השופט עמית (15.4.2015)). נוכח מסקנתנו לפיה הנתבע האמין בנכונות תלונתו, ברי כי לא התקיים יסוד זה. ניתן לומר אף כי בהינתן קיומה של ההגנה לפי סעיף 15(8) לחוק איסור לשון הרע, הרי שמקל וחומר שלא התקיים יסוד ה"זדון" בעוולת הנגישה.

יש לדחות אפוא את התביעה גם בעילה של נגישה.

עולת התקיפה – הפיצוי

30. מן האמור עד כה עולה, כי העילה היחידה שבעניינה יש לקבל את התביעה היא עולת התקיפה. הנתבע הורשע בעבירה של תקיפה הגורמת חבלה של ממש. לא הוצגו תמונות של החבלות שנגרמו לתובע, אולם מעיון בהערות החוקרת בחקירתו של התובע וכן מכתב האישום המתוקן עולה, כי היו על גופו של סימני שפשוף ונגרמו לו כאבים. אין טענה לנזקי גוף של ממש, וגם לא לכאבים חזקים. לא נטען להוצאות רפואיות, הפסד השתכרות וכדומה, כך שהתביעה היא למעשה בגין עוגמת נפש עקב הכאב שנגרם ובעיקר תחושת ההשפלה.

בענייננו, בהתאם לקו המקובל בפסיקה במקרים מעין אלו, בהתחשב מחד גיסא בכך שלא נגרם לתובע נזק ממשי, ומאידך גיסא בהשפלה שיש בתקיפתו של התובע במשרדו לנגד עיני שותפיו,

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 18-04-57762 פלוני נ' אלמוני

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

ובחומרה שיש לייחס לתקיפה של עורך דין על רקע עבודתו, מצאתי להעמיד את הפיצוי על סך 15,000 ש"ח.

סוף דבר

31. הנתבע ישלם לתובע סך של 15,000 ש"ח.

אשר להוצאות: בנסיבות העניין, על אף שהתקבל חלק קטן בלבד מהתביעה, מצאתי לחייב את הנתבע לשאת בהוצאות התובע בגין החלק שהתקבל. לפיכך, הנתבע ישלם לתובע הוצאות ושכר טרחת עורך דין בסכום כולל של 3,000 ש"ח.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי תוך 45 יום.

ניתן צו איסור פרסום לגבי שמות הצדדים ופרטים מזהים שלהם. בכפוף לכך, ניתן לפרסם פסק דין זה.

ניתן היום, כ"ה אלול תש"פ, 14 ספטמבר 2020, בהעדר הצדדים.

אבי סתור, שופט